

FORTÆLLINGENS POTENTIALIALE

DEN MUNDTLIGE FORTÆLLING ER EN AF VEJENE TIL AT FÅ DE STØRE DANNELSESFORTÆLLINGER TILBAGE I EN PRESSET FOLKESKOLE, MENER ANETTE KRENZEN, LEKTØR PÅ UC SYD.

Gud er virkelig frustreret og træt af krig og elendighed på jorden. Menneskene opfører sig ikke ordenligt, de kører for stærkt på landevejene og er ikke næstekærlige. Derfor kalder Gud en af sine sejeste engle, Engelbert, ind på sit kontor, hvor Guds næringabrev i øvrigt hænger på væggen. Engelbert skal ned og redde jorden. Han får syv dage og en supersmart moderne mobiltelefon i hånden – hans direkte forbindelse til Gud. Hvis han ikke kan få ændret på klodens tilstand, vil Gud lade jorden gå under og starte forfra.

Opgaven er ligetil, men ikke enkel. De første, Engelbert møder, er nogle rockere ved en polæovogn. De banker ham og tager hans smarte mobiltelefon fra ham. Men han møder også nærvær og kærlighed, og han vender tilbage til Gud og siger, at der er håb.

“Og rockerne – de får købe et vist sted, så de ikke er i stand til at bruge den mobiltelefon, de stjal.”

Anette Krenzen, lærer og lektor på UC Syd, ler med hele ansigtet, mens hun genfortæller Kim Pups Aakesons fortælling om Engelbert. Den åbenlyse glæde får historien til at stå tydeligt frem. Og det er lektorens pointe: Den mundtlige fortælling kan noget særligt.

GRYDEKLARE MATERIALER

Den mundtlige fortælling er hendes bud ind i ‘Den gode skole’, det store udviklingsprojekt, hvor Aabenraa Kommune sammen

med Danmarks Lærerforening og Aabenraa Provsti i skoleåret 2017-2018 arbejder med at "skabe en fælles forståelse af skolens dannelsesopdrag", som det bl.a. hedder i projektets præsentation.

Samarbejdet er meget tydeligt i skoletjenestens årsplan. Selv om tjenesten kun er få år gammel i Aabenraa Provsti, er årsplanen på 32 sider, som bugner af arrangementer og undervisningsmaterialer til både indskoling, mellemtrinnet og uddelingen. Luther blandet godt op med 'Matematik i kirken', 'Den sidste have' og temadage for lærere og pædagoger om eksistens, forundring og fortællingen som dannelseselement. Nogle af projekterne er traditionelle skoletjeneste-projekter, som de findes i alle provstier, andre – herunder 'Fortællingens Univers', fortællingen som dannelseselement – udbydes sammen med 'Den gode skole'.

Det er her, Anette Krenzens navn står. Hun fortæller både på workshops for det pædagogiske personale og foran flere end 50 klasser, der er tilmeldt et fortællearrangement i en kirke.

"Folkekirken gør det rigtige ved at udvide deres skoletjenester og byde sig til," mener hun. Lærernes hverdag er travl, og de har ikke altid tid og rum til at få øje på, at der uden for skoleverdenen er relevante og grydeklare materialer, som lærerne kan trække ind og tilætte som supplement til undervisningen, både i tid og indhold.

UDEN FORKYNDELSE

I år ligger 'Fortællingens univers' som et tilbud i en helt særlig årsplan, men Anette Krenzen mener, den mundtlige fortællinger har potentiale i hele den fornyede dannelsesamtale om og i skolen. Den mundtlige fortælling er en genvej til de store fortællinger, der har alle facetter - lys og mørke, liv og død. Fortællingerne åbner for, at noget er større end barnet og den unge selv. De åbner for, at man nogle gange må tage hensyn til andre, før man tager hensyn til sig selv. De fortæller, at man skal gøre sig umage. De rummer mennesker, der vil ting så meget, at de sætter livet på spil, mennesker, der ingen chancer har, og mennesker, der sætter livet til, fordi de der overmodige. Historierne er tidløse fyrtårne, som kan aktualiseres og bruges til filosofiske samtaler om de valg, vi træffer i dag.

"Vi kan hente initiativ og berørthed. Hvis man kan blive berørt af en stor fortælling, kan man også blive berørt af andre mennesker, og man kan selv berøre," siger Anette Krenzen og fortsætter:

"Derfor er fortællingerne både litterær dannelse og en form for etisk dannelse. De kan også være religiøs dannelse, uden at lærerne skal forkynde – det er kirkenes arbejde. Lærernes arbejde er at pege elementerne i fortællingen ud."

BRUDSTYKKER AF LITTERATUR

Folkeskolen har en litterær kanon, men en del af problematikken er ifølge Anette Krenzens erfaringer, at eleverne ofte ikke forstår det, de læser. Det hænger bl.a. sammen med, mener

hun, at eleverne ofte kun arbejder med brudstykker og ikke får den store sammenhæng og moralen med. Det skyldes også, at stoffet er svært tilgængeligt, og lærerne mangler redskaber til at formidle.

"Mit ærinde er, at man gennem det levende ord og med en grundlæggende viden om gestik, artikulation, betoning og mimik kan formidle hele fortællingen. Derefter kan eleverne arbejde med brudstykket."

Hun taler i samme forbindelse for, at lærerne hjælper med at udlægge og fortolke teksten:

"Der har været tendens til, at elevernes egen fortolkning af en tekst altid var gangbar. Det er f.eks. nordmændene helt uenige i. De siger: Der er børn, der kommer i skole helt uden litterær baggrund. Hvor skal de kunne fortolke, hvis ikke læreren hjælper med at udlægge ved at åbne teksterne?"

En del af dannelsens vilkår er netop, siger hun, "at selv-dannelse ikke kan finde sted uden et med- og et modspil med andre mennesker."

RØDHALSENS SMUKKE FARVE

Hun mindes, at hendes egen søn en dag kom hjem og så en rødhal i fuglehuset. Det fik ham til at mindes, at han netop i skolen havde fået fortalt Selma Lagerlöfs historie om rødhalen og hvorfra den har sin smukke farve.

"Der ville jeg være en skidt mor, hvis jeg svarede, at 'Andreas, fugle har jo den farve, de har.' Der ligger en funktion og et dannelsespotentiale i at skulle vide, at man kan gøre sig fortjent. At man skal arbejde for at opnå det smukke i livet. Det skal vi tale med børnene om i skolen – at fortællingerne vil os noget, der er større end os selv."

Det er bestemt ikke enkelt at få de store fortællinger og deres dannelsespotentiale tilbage i skolen, mener hun:

"Der er sket et kulturelt og litterært dannelseskrev hen over de sidste 15-20 år. Mange af de nuværende lærere og mange studerende mangler en grundlæggende fælles tekstforståelse af de bibelske tekster, myter, sagn og klassisk litteratur. Lærerne har ikke det samme beredskab og den samme tekstforståelse, som præster har. Præster er vældigt litterære og mestre i at forkynde," siger hun og opfordrer:

"Brug den viden, I har, i det fantastiske rum, som kirken er." ■